

1.7. Esminiai Korupcijos prevencijos įstatymo pakeitimai ir teisinio reguliavimo naujovės

Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos
Viešosios teisės institutas
Prof. dr. Andrejus Novikovas
El. paštas: andrejus@mruni.eu

DOI: 10.13165/LT-21-01-07

Santrauka. 2021 m. birželio 26 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Korupcijos prevencijos įstatymo pakeitimus, kurie įsigalios nuo 2022 m. sausio 1 d. Naujasis Korupcijos prevencijos įstatymas sudarys galimybes ne fragmentiškai, o sistemiškai įgyvendinti korupcijos prevenciją Lietuvos Respublikoje. Straipsnyje apžvelgiami esminiai šio įstatymo pakeitimai ir reguliavimo naujovės, susijusios su visuomenei aktualiais klausimais ir viešojo intereso apsauga. Siekiama pristatyti Korupcijos prevencijos įstatyme įtvirtintų sąvokų patikslinimus, pakeitimus, atskleisti naujai įtrauktų sąvokų turinį, korupcijos prevencijos priemonių sistemą ir jos naudą, apibrėžti ypatingą, praplėstą Specialiųjų tyrimų tarnybos kompetenciją korupcijos prevencijos srityje bei supažindinti su kitomis korupcijos prevencijos reguliavimo naujovėmis. Be to, analizuojamos priežastys, lėmusios tokių pakeitimų būtinybę, ir vertinami numatomi pakeitimų rezultatai.

Reikšminiai žodžiai: korupcija, korupcijos prevencija, antikorupcinė aplinka, korupcijos prevencijos priemonės.

Įvadas

Korupcija yra latentinė veikla, todėl su ja sunku kovoti ir beveik neįmanoma jos visiškai eliminuoti iš visuomenės gyvenimo. Valdžios institucijos stengiasi suvaldyti (sukontroliuoti) korupciją, apriboti galimybes korupcijos apraiškoms ne tik viešajame, bet ir privačiame sektoriuose plisti. Korupcijos ar jos apraiškų galima aptikti įvairiuose procesuose, veiklose ar srityse. Mokslininkai tiria korupciją viešajame sektoriuje¹, privačiame sektoriuje², politinėje veikloje³, viešųjų pirkimų srityje⁴ ir kitur, taip pat siūlo kovos su korupcija priemones⁵. 2021 m. birželio

- 1 Deimantė Žemgulytė, Ingrida Kalinauskienė, Sergejus Muravjovas ir Deividas Bačiulis, *Pranešėjų apsauga Lietuvoje 2019–2020. Kaip viešasis sektorius įgyvendina pranešėjų apsaugos įstatymą?*, „Transparency International“ Lietuvos skyrius, 2020, https://www.transparency.lt/wp-content/uploads/2020/11/Prane%C5%A1%C4%97j%C5%B3-apsauga_studija.pdf.
- 2 Eglė Kavoliūnaitė-Ragauskienė, Petras Ragauskas ir Evelina Agota Vitkutė, *Korupcija privačiame sektoriuje* (Vilnius: Lietuvos teisės institutas 2014. 06. 10), https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_korupcija_privaciam_sektoriuje_lti.pdf.
- 3 Elizabeth Dávid-Barrett, Mihály Fazekas, „Grand Corruption and Government Change: An Analysis of Partisan Favoritism in Public Procurement“, *European Journal on Criminal Policy & Research* 26, 4 (December 2020): 411–430, <https://web-p-ebcohost-com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=0&sid=6282dc88-77bc-4302-85f1-9c28b80abcd6%40redis&data=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=147068933&db=sih>.
- 4 Robert D. Anderson, Alison Jones, and William E. Kovacic, „Preventing Corruption, Supplier Collusion, and the Corrosion of Civic Trust: A Procompetitive Program to Improve the Effectiveness and Legitimacy of Public Procurement“, *George Mason Law Review* 26, 4 (July 2019): 1233–1298, <https://web-p-ebcohost-com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=0&sid=2a28c173-02b4-4dc6-86a1-4781ee7df0df%40redis&data=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=142664124&db=a9h>.
- 5 Agata Stachowicz-Stanusch, *Mastering Anti-Corruption: The Practitioners' View. Contemporary Perspectives in Corporate Social Performance and Policy* (Charlotte, NC: Information Age Publishing, 2019), <https://web-p-ebcohost-com.skaitykla.mruni.eu/ehost/detail/detail?vid=0&sid=6e055dc3-7ef4-4045-8ac1-d7d57290bd4b%40redis&data=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=2054346&db=e000xww>.

26 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 pakeitimo įstatymą (toliau – KPI)⁶, kurio nuostatos įsigalios nuo 2022 m. sausio 1 d. Naujasis įstatymas sudarys galimybes ne fragmentiškai, o sistemiškai įgyvendinti korupcijos prevenciją Lietuvos Respublikoje. Šiame straipsnyje keliamas tikslas – išnagrinėti esminius KPI pakeitimus ir reguliavimo naujoves, skirtas korupcijos prevencijai viešajame ir privačiame sektoriuose įgyvendinti. Pristatomi esamų KPI įtvirtintų sąvokų patikslinimai, pakeitimai, atskleidžiamas naujai įtrauktų sąvokų turinys, svarstoma korupcijos prevencijos priemonių sistema ir jos nauda, nagrinėjama ypatinga, praplėsta Specialiųjų tyrimų tarnybos kompetencija korupcijos prevencijos srityje ir atskleidžiamos kitos korupcijos prevencijos reguliavimo naujovės. Be to, straipsnyje analizuojamos priežastys, lėmusios tokių pakeitimų būtinybę, ir vertinami numatomi pokyčių rezultatai. Rengiant straipsnį teisės aktų nuostatomis analizuoti pasitelktas dokumentų analizės metodas, lyginant atskirų laikotarpių sąvokas ir veiklos modelius – istorinis lyginamasis metodas, o formuluojant apibendrinimus ir išvadas – apibendrinimo metodas.

1.7.1. Sąvokų, susijusių su korupcijos prevencija, patikslinimas, pakeitimas ir papildymas naujomis

KPI patikslintos šios sąvokos: korupcijos prevencijos sąvoka (2 straipsnio 2 dalis), ja siekiama didinti viešojo ir privataus sektorių subjektų atsparumą korupcijai ir ji apima korupcijos rizikos veiksnių nustatymą, įvertinimą, šalinimą ir (ar) mažinimą, sudarant ir įgyvendinant korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemą; korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos sąvoka (2 straipsnio 9 dalis), kuria aiškiai nurodoma, kurios nusikalstamos veikos laikytinos korupcinio pobūdžio, nepriklausomai nuo to, ar jos padarytos viešajame, ar privačiame sektoriuje, o kurios veikos – tik tuo atveju, jeigu jos padarytos viešajame sektoriuje. Pavyzdžiui, kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, piktnaudžiavimas laikytinos korupcinio pobūdžio, nesvarbu, ar jos padarytos viešajame, ar privačiame sektoriuje, o tarnybos pareigų neatlikimas, dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu, sukčiavimas, turto pasisavinimas, turto iššvaistymas, komercinės paslapties atskleidimas ir kt. – padarytos viešajame sektoriuje.

Jau anksčiau Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas konstatavo⁷, kad korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių turinti veika ginčijamo teisinio reguliavimo kontekste suprantama plačiai – tokia veika laikytinos visos KPI 2 straipsnio 2 dalyje (2011 m. birželio 21 d. redakcija) išvardytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, kurios gali būti skirstomos į tam tikras kategorijas: 1) Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) XXXIII skyriaus „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams“ 225–227 straipsniuose įtvirtintos veikos, tokios kaip kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas; 2) kitos nusikalstamos veikos, įtvirtintos įvairiuose BK skyriuose ir turinčios tam tikrų papildomų požymių, t. y. padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas bei turint tikslą gauti sau ar kitiems asmenims naudos; šių veikų sąrašas platus, į jį patenka įvairaus pobūdžio veikos – tai gali būti piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos ar komercinės paslapties atskleidimas, taip pat neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą; 3) kitos nusikalstamos veikos, kurių padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba siekiama nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą.

6 Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas. *Valstybės žinios*, 2002, Nr. 57-2297, TAR, 2021-07-14, Nr. 2021-15850.

7 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutarimas, TAR, 2019-04-18, Nr. 6411.

Ankstesnėse KPI, BK⁸, Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo⁹ redakcijose korupcijos prevenciją (priemonės) apibrėžiančios sąvokos buvo suprantamos skirtingai arba atskiros sąvokos buvo įtvirtintos skirtinguose teisės aktuose. Dabar tokie KPI sąvokų patikslinimai yra suderinti su minėtais teisės aktais, todėl ateityje neturėtų kilti dviprasmybių vertinant sąvokų turinį.

Naujos redakcijos KPI valstybės ar savivaldybės įstaigos sąvoka keičiama į viešojo sektoriaus subjekto sąvoką (2 straipsnio 14 dalis), atitinkamai įstaigos vadovo sąvoka keičiama į viešojo sektoriaus subjekto vadovo sąvoką (2 straipsnio 16 dalis). Įstatymo projekto autoriai šią sąvoką laiko universalesne ir apimančia ne tik valstybės ir savivaldybės institucijas ir įstaigas, bet ir kitus viešojo sektoriaus elementų turinčius subjektus, pavyzdžiui, viešąsias įstaigas, kurios vienas iš steigėjų ar dalininkų yra valstybė ar savivaldybė, valstybės ir savivaldybės įmonės, akcines bendroves bei uždarąsias akcines bendroves, kurių visos akcijos ar jų dalis, jei ji suteikia daugiau kaip ½ balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso valstybei, vienai ar kelioms savivaldybėms ir t. t.).¹⁰ Taip pat įstatymų leidėjas į KPI įtraukė viešojo sektoriaus darbuotojo sąvoką (straipsnio 15 dalis), reiškiančią asmenį, kurį su viešojo sektoriaus subjektu sieja tarnybos arba darbo santykiai, išskyrus pareigas, kurioms netaikomi išsilavinimo ar profesinės kvalifikacijos reikalavimai, einantį asmenį. Anot projekto rengėjų, išimtis numatoma dėl to, kad iš esmės tik technines funkcijas (pavyzdžiui, pastatų saugą, valymą ir kt.) atliekančiam asmeniui neturėtų būti keliami reikalavimai, siejami su valstybine tarnyba ir jos principais.¹¹ Autoriaus nuomone, siūlomos sąvokos „viešojo sektoriaus subjektas“, „viešojo sektoriaus subjekto darbuotojas“ ir „viešojo sektoriaus subjekto vadovas“ nėra tikslios. Nuo 2020 m. lapkričio 1 d. Viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) 2 straipsnyje jau buvo viešojo administravimo subjekto sąvoka¹², todėl naujos KPI įtvirtintos sąvokos įneša tam tikrų dviprasmybių, abejonių, kurių formuluotę vartoti praktikoje. Įstatymo projekto rengėjai galėjo pasirinkti vartoti teisinėje erdvėje jau įtvirtintas viešojo administravimo subjekto, viešojo sektoriaus subjekto darbuotojo ir viešojo administravimo subjekto vadovo sąvokas.

KPI įtvirtinta korupcijos sąvoka (2 straipsnio 2 dalis) apima korupciją ir privačiame sektoriuje. Kovos su korupcija tikslingumą privačiame sektoriuje atskleidžia Eglė Kavoliūnaitė-Ragauskienė, Petras Ragauskas, Evelina Agota Vitkutė, jie nurodo, kad žalą dėl privačiame sektoriuje įvykdomų korupcinių veikų gali patirti visuomenė (t. y. neapibrėžtas arba sunkiai apibrėžiamas asmenų ratas). Tokia žala gali kilti labai dažnai.¹³ Šiuo pakeitimu buvo siekiama ne tik praplėsti korupcijos sąvoką, bet ir ją suvienodinti su tarptautiniais dokumentais ir tarptautinių organizacijų išaiškinimais. KPI įtvirtinta sąvoka iš esmės taip pat apibūdinama Europos Komisijos komunikate dėl kovos su korupcija Europos Sąjungoje¹⁴, tarptautinių organizacijų vartojamuose apibrėžimuose, pavyzdžiui, „Transparency International“ nurodo, kad korupcija – piktnaudžiavimas suteiktais įgaliojimais siekiant asmeninės naudos¹⁵, EBPO korupciją apibūdina kaip piktnaudžiavimą viešaisiais ar privačiais įgaliojimais siekiant asmeninės naudos¹⁶. Išplėsta korupcinio pobūdžio teisės

8 Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, Nr. 89-2741.

9 Lietuvos Respublikos specialiuųjų tyrimų tarnybos įstatymas, *Valstybės žinios*, 2000, Nr. 41-1162; *TAR*, 2017-12-29, Nr. 2017-21647); 2 str. 3 d.

10 Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 112 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos specialiuųjų tyrimų tarnybos įstatymo Nr. VIII-1649 2, 7, 8, 19, 36, 49 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 91, 92 ir 93 straipsniais įstatymo projekto aiškinamasis raštas.

11 *Ibid.*

12 Viešojo administravimo įstatymo 2 str. 20 d. Viešojo administravimo subjektas – viešasis juridinis asmuo, kolegiali ar vienasmenė institucija, neturinti juridinio asmens statuso, įstatymų nustatytą specialų statusą turintis fizinis asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą.

13 Kavoliūnaitė-Ragauskienė, Ragauskas, Vitkutė, *supra note*, 2: 18.

14 [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com_com\(2011\)0308_/com_com\(2011\)0308_lt.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com_com(2011)0308_/com_com(2011)0308_lt.pdf).

15 <https://www.transparency.org/what-is-corruption>.

16 https://www.oecd-ilibrary.org/governance/corruption_9789264027411-en.

pažeidimo sąvoka (2 straipsnio 10 dalis), ji yra platesnė nei korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos sąvoka ir apima ne tik ją, bet ir administracinius nusižengimus, darbo pareigų pažeidimus ar tarnybinius nusižengimus, padarytus piktnaudžiaujant įgaliojimais ir tiesiogiai ar netiesiogiai siekiant naudos sau ar kitam asmeniui. Įstatyme įtvirtinta savarankiškos įstaigos sąvoka (2 straipsnio 12 dalis). Savarankiškomis įstaigomis laikomos Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, Seimo kanceliarija, Vyriausybės kanceliarija, ministerijos, savivaldybių administracijos, Lietuvos bankas, Valstybės saugumo departamentas, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Valstybės kontrolė, Generalinė prokuratūra, Konkurencijos taryba, teismai ir kt. Šios įstaigos nėra pavaldžios jokiai kitai įstaigai ar institucijai ir (ar) nėra priskirtos kitos įstaigos ar institucijos valdymo sričiai. Išskirti tokias įstaigas reikia siekiant įgyvendinti KPI keliamus tikslus ir įtvirtinti subsidiarumo principą, reiškiantį, kad už korupcijos rizikos valdymą pirmiausia atsakingi patys viešojo sektoriaus subjektai ar privataus sektoriaus subjektai (4 straipsnio 6 punktas).

Apibendrinant pabrėžtina, kad šios naujai į KPI įtrauktos sąvokos leis tiksliau apibūdinti terminus, kategorijas, kurios pasitelkiamos kvalifikuojant, vertinant korupcinio pobūdžio veikas, nustatant subjektą, dalyvaujančią korupcijos prevencijos veikloje, statusą ir jų kompetenciją.

1.7.2. Korupcijos prevencijos priemonių sistema

Įstatymo leidėjas KPI 6–17 straipsniuose įtvirtino baigtinį korupcijos prevencijos priemonių sąrašą. Vienos korupcijos priemonės buvo patikslintos, kitos – įtrauktos naujai. Toliau straipsnyje, remiantis įstatymo projekto autorių pozicija, atskleidžiamas tam tikrų korupcijos prevencijos priemonių sąvokų turinys, leisiantis geriau suvokti priemonės esmę. Tik išgilinus į reiškinių ar sąvokos turinį, galima tinkamai ją panaudoti (įgyvendinti) praktikoje ar organizacijos veikloje.

Korupcijos rizikos analizė¹⁷ yra prevencinė priemonė, skirta įstaigos veiklos (procedūros) teisinio reglamentavimo ir jos praktinio įgyvendinimo procese esantiems korupcijos rizikos veiksniams identifikuoti, dėl jų kylančioms rizikoms įvertinti ir pasiūlymams dėl jų panaikinimo ar kontrolės įstaigai pateikti, siekiant aktyviai prisidėti prie įstaigų atsparumo korupcinėms apraiškoms lygio didinimo. Korupcijos rizikos analizės metu nustatyti trūkumai gali būti laikomi institucijos vidaus kontrolės sistemos efektyvumą ribojančiu veiksniu ir rodyti šios sistemos nepakankamumą, sudaryti sąlygas institucijos inspektoriams piktnaudžiauti turimais įgaliojimais tam tikrų ūkio subjektų atžvilgiu taikant neproporcingus ar juos diskriminuojančius reikalavimus, lemti kitus korupcijos rizikos veiksnus.¹⁸ Analizuojant procesą, korupcijos rizikos analizės pagrindinis objektas būtų ne konkretaus subjekto veikla atliekant jam pavestas funkcijas, o tam tikras valstybės ar savivaldybės valdymo procesas, pavyzdžiui, statybos leidimų išdavimas, leidimų gyventi Lietuvoje išdavimas ir pan., kuris gali apimti kelių viešojo sektoriaus subjektų veiklas.¹⁹

Teisės akto projekto antikorporacinis vertinimas²⁰ atliekamas, jeigu teisės akto projektas yra norminio pobūdžio ir juo numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, atitinkančius Vyriausybės nustatytus kriterijus. Ši nuostata įtvirtinama atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės priimtas teisės aktas keičiamas greičiau ir paprasčiau nei įstatymas, todėl yra galimybė operatyviau reaguoti į besikeičiančias sritis, kurios laikytinos ne tokiomis atspariomis korupcijai ir kuriose rengiami norminių teisės aktų projektai turi būti įvertinti antikorporaciniu požiūriu. Viešojo administravimo subjektas, rengiantis norminio teisės akto projektą, atlieka šio teisės akto projekto antikorporacinį

17 Korupcijos rizikos analizė – korupcijos rizikos ir jos veiksnių tam tikroje valstybės ar savivaldybės veiklos srityje ar procese, apimančiame vieno ar kelių viešojo sektoriaus subjektų veiklos sritis, nustatymas ir nagrinėjimas antikorporaciniu požiūriu (KPI 2 str. 6 d.).

18 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimas, TAR, 2020-12-11, Nr. 27066.

19 *Supra note*, 10.

20 Teisės aktų ar jų projektų antikorporacinis vertinimas – esamo ir (ar) numatomo teisinio reguliavimo vertinimas antikorporaciniu požiūriu ir teisinio reguliavimo trūkumų, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai, nustatymas (KPI 2 str. 13 d.).

vertinimą, jeigu teisės aktu numatoma reguliuoti ypatingos svarbos visuomeninius santykius, susijusius su viešuoju interesu, pavyzdžiui, valstybės ar savivaldybių turto valdymu, naudojimu ar disponavimu juo; subsidijų, dotacijų, kompensacijų, rentų, pašalpų, premijų ir kitų išmokų mokėjimu iš valstybės ar savivaldybių biudžetų; finansinės paramos teikimu ir naudojimu, įskaitant Europos Sąjungos ar kitų fondų finansinę paramą; labdaros, paramos teikimu; politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimu; viešaisiais pirkimais, vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų srities perkančiųjų organizacijų pirkimais ar koncesijos suteikimu ir kt.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės²¹ nustatymas yra priemonė, kuria siekiama sumažinti administracinę naštą. Ši priemonė neprivaloma ir naujuoju teisiniu reguliavimu sudaroma galimybė viešojo sektoriaus subjektui savo nuožiūra ir iniciatyva arba savarankiškos įstaigos ar kito viešojo sektoriaus subjekto, kuriam jis yra pavaldus ir (ar) kurios valdymo sričiai priskirtas, siūlymu atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą. Be to, įgyvendinant subsidiarumo principą, savarankiškai įstaigai ar viešojo sektoriaus subjektui suteikta teisė atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą pavaldžiam ir (ar) pagal valdymo sritį priskirtame viešojo sektoriaus subjekte.

Korupcijos rizikos valdymo vertinimas²² yra savarankiška veikla vykdančios korupcijos prevencijos priemonės. Todėl viešuosiuose juridiniuose asmenyse, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme, korupcijos rizikos valdymo vertinimas planuojamas ir atliekamas Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nustatyta tvarka, o kituose viešojo sektoriaus subjektuose gali būti atliekamas jų vidaus auditą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka (KPI 11 straipsnio 1 dalis). Viešojo sektoriaus subjektuose, kuriuose nėra vidaus audito tarnybų, korupcijos rizikos valdymo vertinimą ar analogišką procedūrą atlieka kitas už viešojo sektoriaus subjekto veiklos vidaus kontrolę, atitiktį teisės aktų reikalavimams atsakingas padalinys ar darbuotojas jo veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka (KPI 11 straipsnio 2 dalis).

Atsparumo korupcijai lygio²³ nustatymas, kuris iš esmės skirtas viešojo sektoriaus subjektų savikontrolei, suteikiant galimybę jiems patiems įvertinti atsparumo korupcijai reikalavimų vykdymą, vykdomų korupcijos prevencijos priemonių efektyvumą, pasitikrinti, ar pakankamai įtraukiami darbuotojai, užtikrinamas skaidrumas, ar imamasi pakankamų veiksmų kuriant ir įgyvendinant korupcijai atsparią aplinką. Siekiant paskatinti viešojo sektoriaus subjektus (jų vadovus) imtis priemonių, gerinančių korupcijai atsparią aplinką, mažinančių korupcijos riziką naudojant viešuosius finansus, siekiama, kad būtų galima atsižvelgti į nustatytą atsparumo korupcijai lygį priimančią sprendimus dėl viešojo sektoriaus subjekto veiklos finansavimo, jo dalyvavimo viešosiomis lėšomis finansuojamuose projektuose ir programose, viešojo sektoriaus subjekto vadovo darbo ar tarnybos santykių ir kitais teisės aktuose numatytais tikslais.²⁴ Tokiais atvejais aukštesnį atsparumo korupcijai balą turintys viešojo sektoriaus subjektai turėtų palankesnes sąlygas ar būtų pranašesni už žemesnį atsparumo korupcijai lygį turinčius viešojo sektoriaus subjektus.

Siekiant diegti antikorpucinio elgesio standartus, naujoje KPI redakcijoje numatyta, kad kiekviena savarankiška įstaiga privalo turėti antikorpucinio elgesio kodeksą ar taisykles, kuriuose, atsižvelgiant į jos veiklos specifiką, išsamiai nustatomi pagrindiniai darbuotojų skaidrios veiklos ir antikorpucinio elgesio standartai, kuriais siekiama užtikrinti sąžiningumą, atsakingumą, korupcijos netoleravimą, taip pat aprašomi pavyzdiniai galimos korupcinio pobūdžio rizikos atvejai ir darbuotojų veiksmai su jais susidūrus (13 straipsnio 1 dalis). Taip pat numatyta didinti antikorpucini

21 Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas – procedūra, kuria nustatomi korupcijos rizikos veiksniai viešojo sektoriaus subjekto veikloje (KPI 2 str. 3 d.).

22 Korupcijos rizikos valdymas – viešojo sektoriaus subjekto vidaus kontrolės sudedamoji dalis, apimanti korupcijos rizikos veiksnių nustatymą, įvertinimą ir priemonių, kurios mažina korupcijos riziką, parinkimą, jų įgyvendinimą, pasiektų rezultatų vertinimą (KPI 2 str. 7 d.).

23 Atsparumo korupcijai lygis – kiekybiškai išreikštas dydis, rodantis viešojo sektoriaus subjekto atsparumą korupcijai (KPI 2 str. 1 d.).

24 *Supra note*, 10.

sąmoningumą, kuris yra kaip neatskiriama švietimo dalis ir ugdymas, siekiant puoselėti asmens teisių ir pareigų visuomenei, Lietuvos valstybei sampratą ir didinti visuomenės, viešojo ir privataus sektorių sąmoningumą veikti skaidriai ir sąžiningai, netoleruoti korupcijos ar kito nesąžiningo elgesio, pranešti apie korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus (14 straipsnio 1 dalis). Antikorupcinių elgesio standartų diegimas ir antikorupcinio sąmoningumo didinimas tapo privalomas kiekvienam viešojo administravimo subjektui. Į šias veiklas turėtų būti įtraukti ne tik švietimo teikėjai, bet ir viešojo bei privataus sektorių subjektai, kurie imtųsi priemonių, skirtų viešojo ar privataus sektoriaus subjekto darbuotojų antikorupciniam sąmoningumui didinti.

Pažymėtina, kad korupcijai atsparios aplinkos kūrimas suprantamas plačiau nei korupcijos prevencija ir apima ne tik korupcijos prevencijos priemones, bet ir antikorupcinio sąmoningumo didinimą bei kitas įstatymuose numatytas veiklas ar priemones, kuriomis kuriama korupcijai atspari aplinka ar didinamas atsparumas korupcijai (pavyzdžiui, turto ir pajamų deklaravimo stebėseną ir pažeidimų tyrimą, viešųjų ir privačių interesų deklaravimo stebėseną ir pažeidimų tyrimą; politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo priežiūra ir t. t.).

1.7.3. Ypatingas Specialiųjų tyrimų tarnybos vaidmuo, vykdamas korupcijos prevenciją

Naujos redakcijos KPI didelis dėmesys skiriamas Specialiųjų tyrimų tarnybos veiklos išplėtimui, vykdamas korupcijos prevenciją, įgyvendinant korupcijos prevencijos priemones. STT siūlo korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones ar pati jas įgyvendina tik tiek, kiek tai reikalinga korupcijos rizikai šiame subjekte veiksmingai suvaldyti (4 straipsnio 6 punktą (subsidiarumo principas)). Toliau straipsnyje pateikiamas sąrašas kompetencijų, kurias Specialiųjų tyrimų tarnyba, skirtingai nei anksčiau, gali vykdyti savarankiškai arba pati inicijuoti jų vykdymą:

1. Patikslinama, kad, nustatydamą būtinybę atlikti korupcijos rizikos analizę tam tikroje valstybės ar savivaldybės veiklos srityje ar procese, apimančiame vieno ar kelių viešojo sektoriaus subjektų veiklą, Specialiųjų tyrimų tarnyba nagrinėja išvadas dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo (jeigu atitinkamoje veiklos srityje ar procese buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas), korupcijos rizikos valdymo vertinimus, su jais susijusią informaciją, kitą Specialiųjų tyrimų tarnybos turimą ir prieinamą informaciją (6 straipsnio 2 dalis). Ši tarnyba apibendrina ir viešai skelbia informaciją apie viešojo sektoriaus subjektų veiksmus mažinant nustatytą korupcijos riziką ir (ar) šalinant korupcijos rizikos veiksnius (6 straipsnio 10 dalis).
2. Specialiųjų tyrimų tarnyba jos direktoriaus nustatyta tvarka vertina šakinius, savivaldybių, savarankiškos įstaigos veiklos srities ir viešojo sektoriaus subjekto korupcijos prevencijos veiksmų planus, jų projektus ir planų įgyvendinimą bei teikia juos priėmusiems subjektams rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus dėl šių planų ir (ar) jų įgyvendinimo (7 straipsnio 10 dalis).
3. Specialiųjų tyrimų tarnyba rengia korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo rekomendacijas (gaires), kuriose būtų numatyta rekomenduojama šios procedūros atlikimo tvarka, vertintinos veiklos sritys ir nurodyti kiti neprivalomo pobūdžio aspektai, leisiantys viešojo sektoriaus subjektams lengviau ir efektyviau atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą (10 straipsnio 6 dalis).
4. Praplėstas Specialiųjų tyrimų tarnybos surenkamos informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas viešojo sektoriaus subjekte, Europos Sąjungos ar tarptautinėse teisminėse ir kitose institucijose, turinys. Informacijos būtų renkama daugiau tik dėl nusikalstamų veikų ir administracinių nusižengimų, susijusių su asmens funkcijomis viešojo sektoriaus subjekte ar institucijoje, kurioje jis siekia eiti ar eina pareigas, taip pat dėl padarytų tarnybinių nusižengimų ir (ar) darbo drausmės pažeidimų. Pastebėtina, kad dėl asmens patikimumo ir tinkamumo konkrečioms pareigoms išimtinai sprendžia į pareigas skiriantis ar paskyręs subjektas, todėl kuo geriau informuojami viešajame sektoriuje sprendimus priimančios asmenys,

tuo racionalesni, labiau pagrįsti gali būti jų sprendimai ir tuo daugiau korupcijos rizikos veiksnių gali būti suvaldyta ar pašalinta.

5. Specialiųjų tyrimų tarnyba teisę kreiptis į tokį sprendimą priėmusį viešojo administravimo subjektą arba pagal pavaldumą aukštesnį viešojo administravimo subjektą dėl sprendimo pripažinimo netekusiu galios, jeigu asmuo yra skiriamas į pareigas nesilaikant reikalavimo skirti asmenį į pareigas tik gavus informaciją iš Specialiųjų tyrimų tarnybos. Jeigu viešojo administravimo subjektas atsisako tokį sprendimą pripažinti netekusiu galios arba jeigu viešojo sektoriaus subjektui, kaip jis apibrėžtas šio įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje, netaikomas Viešojo administravimo įstatymas, įstaigos, kurioje priimtas toks sprendimas, savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, Vyriausybės atstovas apskrityje arba Specialiųjų tyrimų tarnyba turi teisę kreiptis į teismą dėl šio sprendimo pripažinimo netekusiu galios. (18 straipsnio 8 dalis).
6. KPĮ 26 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad jeigu viešojo sektoriaus subjektas nesiima pakankamų priemonių korupcijai atspariai aplinkai kurti, nevykdo ar netinkamai vykdo korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones ir neužtikrina tinkamo korupcijos rizikos valdymo, Specialiųjų tyrimų tarnyba dėl šio viešojo sektoriaus subjekto turi teisę: 1) viešai skelbti informaciją apie nepakankamus ar netinkamus viešojo sektoriaus subjekto veiksmus kuriant korupcijai atsparią aplinką; 2) informuoti savarankišką įstaigą, kuriai viešojo sektoriaus subjektas yra pavaldus ar priskirtas pagal valdymo sritį, ir teikti pasiūlymus dėl korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių taikymo, išskyrus atvejus, kai viešojo sektoriaus subjektas yra savarankiška įstaiga; 3) siūlyti klausimą dėl nepakankamų ar netinkamų viešojo sektoriaus subjekto veiksmų kuriant korupcijai atsparią aplinką svarstyti Vyriausybės komitetuose, komisijose ar Ministro Pirmininko sudarytose darbo grupėse, jeigu viešojo sektoriaus subjektas yra atskaitingas Vyriausybei ar ministerijoms, arba Seimo komitetuose, komisijose ar jų sudarytose darbo grupėse; 4) informuoti dėl nepakankamų ar netinkamų viešojo sektoriaus subjekto veiksmų kuriant korupcijai atsparią aplinką Vyriausybės atstovą ir (ar) Vyriausybę, kai viešojo sektoriaus subjektas yra savivaldybė.²⁵

Platesnių įgaliojimų suteikimas vienai institucijai – Specialiųjų tyrimų tarnybai – leis sistemiskai vertinti viešojo administravimo subjektų veiklą korupcijos prevencijos kontekste, padėti jiems įgyvendinti korupcijos prevencijos priemones bei suteiks aiškumo, kas yra atsakingas įgyvendinant atskiras korupcijos prevencijos priemones (pvz., atliekant korupcijos rizikos analizę tam tikroje valstybės ar savivaldybės veiklos srityje ar procese) bei atskiras KPĮ nuostatas (pvz., priimant valstybės tarnautojų į pareigas).

1.7.4. Kitos korupcijos prevencijos reguliavimo naujovės

KPĮ 22 straipsnyje yra įtvirtintas visiškai naujas reguliavimas, nukreiptas į privatų sektorių. Privataus sektoriaus subjektų dalyvavimas kuriant korupcijai atsparią aplinką grindžiamas šių subjektų savanoriškumu bei viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimu (22 straipsnio 1 dalis). Taip pat nurodyta, kad valstybė skatina privataus sektoriaus subjektų išitraukimą į korupcijai atsparios aplinkos kūrimą viešajame sektoriuje, privataus sektoriaus subjektų veiklą kuriant korupcijai atsparią aplinką privačiame sektoriuje (22 straipsnio 2 dalis). Šių nuostatų kūrėjai akcentuoja, kad privataus sektoriaus subjektai raginami būti aktyvūs, kurti antikorupcines iniciatyvas, dalyvauti su tuo susijusiuose projektuose, teikti siūlymus dėl korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo, užtikrinti veiksmingą korupcijos rizikos valdymą savo veikloje ir vykdyti kitas veiklas, prisidedančias prie korupcijai atsparios aplinkos kūrimo. Atitinkamai veiksmingu korupcijos rizikos valdymu pasižymintiems privataus sektoriaus subjektams įstatymų nustatyta tvarka būtų taikomi supaprastinti procedūriniai reikalavimai, papildomos ir (ar) palankesnės finansavimo sąlygos ar kitaip įtvirtinta palankesnė jų padėtis.

²⁵ Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas, *supra note*, 6.

Pagal naują KPI redakciją, savarankiškos įstaigos steigia už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingus padalinius arba paskiria už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingus asmenis. Šie asmenys yra atsakingi už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą savarankiškoje įstaigoje, taip pat savarankiškos įstaigos vadovo ar kito valdymo organo sprendimu – ir savarankiškai įstaigai pavaldžiuose ir (ar) jos valdymo sričiai priskirtuose viešojo sektoriaus subjektuose (24 straipsnio 1 dalis). Už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingi subjektai atlieka šias funkcijas: 1) vykdo teisės pažeidimų tyrimą arba dalyvauja juos tiriant, jeigu specialiuosiuose įstatymuose ar jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nenustatyta kita pažeidimų tyrimo tvarka; 2) atlieka korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą; 3) atlieka teisės aktų projektų antikorporcinius vertinimus; 4) atlieka atsparumo korupcijai lygio nustatymą; 5) pagal kompetenciją užtikrina arba pagal poreikį dalyvauja užtikrinant Pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimą viešojo sektoriaus subjekte; 6) pagal kompetenciją dalyvauja ir teikia nuomonę personalo formavimo procedūrose vertinant gautą informaciją apie asmenį; 7) atlieka viešojo sektoriaus subjekto darbuotojų viešųjų ir privačių interesų deklaravimo ir viešųjų ir privačių interesų derinimo praktikos kontrolę ir stebėseną; 8) organizuoja viešojo sektoriaus subjekto darbuotojų antikorporcinio sąmoningumo didinimą; 9) rengia korupcijos prevencijos veiksmų planą, pagal kompetenciją atlieka jo įgyvendinimo stebėseną; 10) teikia pasiūlymus viešojo sektoriaus subjekto vadovui dėl korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių diegimo ir įgyvendinimo; 11) pagal poreikį ir kompetenciją atlieka kitas funkcijas, gerinančias korupcijai atsparią aplinką.

Siekiant, kad už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingi padaliniai arba asmenys veiktų saugiai ir efektyviai, jiems suteikiamos tam tikros nepriklausomumo ir veiklos garantijos. Viešojo sektoriaus subjekto vadovas užtikrina už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingo subjekto veiklos ir organizacinę nepriklausomumą, korupcijai atsparios aplinkos kūrimo veiklai reikalingus išteklius, už šią veiklą atsakingų subjektų teises ir veiklos garantijas, įskaitant priemones, kuriomis už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingi subjektai ir (ar) jų darbuotojai apsaugomi nuo galimo neigiamo poveikio dėl jų atliekamų funkcijų (KPI 25 straipsnio 1 dalis). Be to, už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingi subjektai, atlikdami savo funkcijas, turi teisę: 1) gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų, taip pat registru, valstybės informacinių sistemų jų turimą ar tvarkomą ir korupcinio pobūdžio teisės pažeidimams tirti bei korupcijai atspariai aplinkai kurti reikalingą informaciją; 2) gauti iš viešojo sektoriaus subjekto, kuriame jis dirba arba dėl kurio atlieka korupcijai atsparios aplinkos kūrimo funkcijas, darbuotojų paaiškinimus dėl galimai padarytų korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų; 3) tvarkyti asmens duomenis, kai tai būtina, ir tik tuos asmens duomenis, kurių reikia kuriant korupcijai atsparią aplinką, užtikrinant korupcijos prevenciją, nustatant ir tiriant korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, vadovaujantis asmens duomenų apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.²⁶

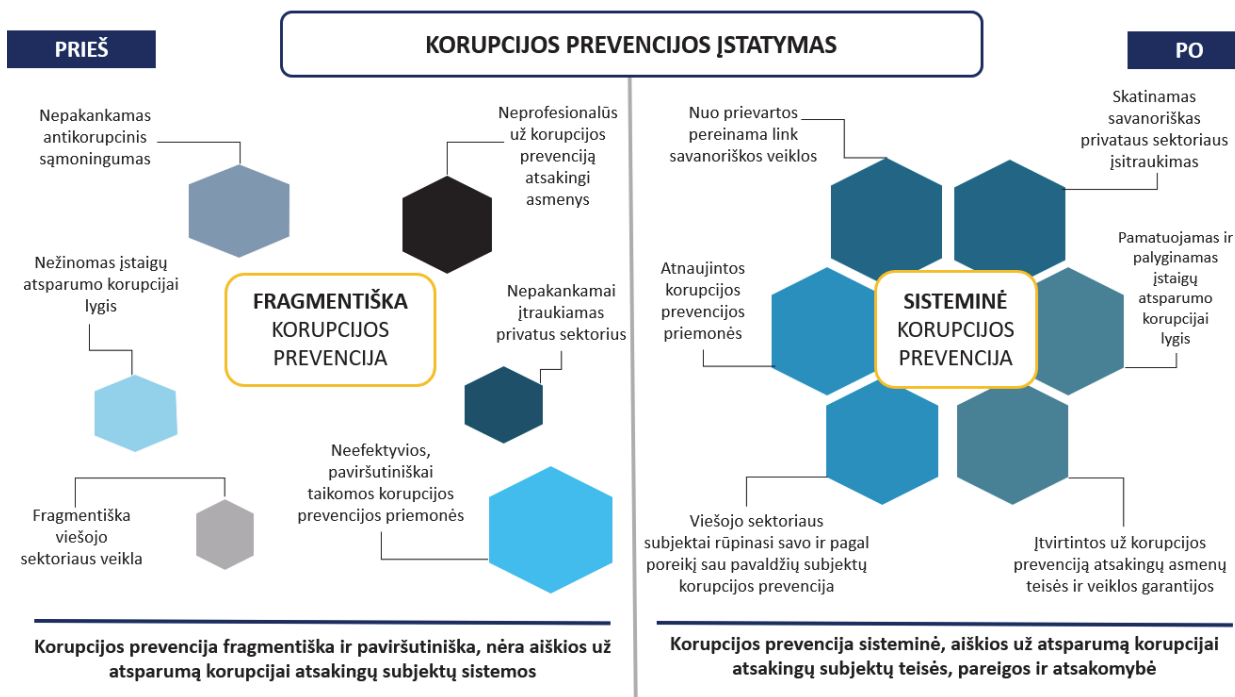
Atsakingo subjekto veiklos ir organizacinis nepriklausomumas suvokiamas kaip, pavyzdžiui: 1) draudimas šių asmenų atžvilgiu dėl tinkamo funkcijų vykdymo imtis neigiamo poveikio priemonių; 2) ginčo atveju įrodinėjimo našta būtų perkeliama darbdaviui, kuris turėtų įrodyti, kad neigiamo poveikio priemonės už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingo asmens atžvilgiu buvo taikytos ne dėl to, kad šis asmuo vykdydamas savo funkcijas nustatė korupcijos riziką viešojo sektoriaus subjekte, taikė tinkamas priemones jai suvaldyti, pagal kompetenciją vykdė kitus korupcijai atsparios aplinkos kūrimo veiksmus; 3) nedraudimas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui, nustačiusiam pažeidimus, Pranešėjų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka pateikti pranešimą kompetentingai institucijai, prašyti būti pripažintam pranešėju ir jo atžvilgiu taikyti Pranešėjų apsaugos įstatyme įtvirtintas garantijas.

Apibendrinant pastebėtina, kad naujuoju KPI siekiama ne fragmentiškai, o sistemiškai įgyvendinti korupcijos prevenciją. Todėl nuo prievartos šioje srityje pereinama link savanoriškos veiklos, skatinamas savanoriškas privataus sektoriaus įsitraukimas. Taip pat atnaujinamos korupcijos prevencijos priemonės, kurių pagrindu matuojamas ir palyginamas įstaigų atsparumo korupcijai

²⁶ Korupcijos prevencijos įstatymo 25 str. 4 d.

lygis. Viešojo sektoriaus subjektai rūpinasi savo ir pagal poreikį sau pavaldžių subjektų korupcijos prevencija, atitinkamai įtvirtinamos atsakingų asmenų teisės ir veiklos garantijos (žr. schemą).

Šaltinis: <https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-prevencijos-istatymas-nuo-2022-01-01/7590>

Išvados

1. Ankstesnėse KPI, BK, Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo redakcijose korupcijos prevenciją (priemonės) apibrėžiančios sąvokos buvo suprantamos skirtingai arba atskiros sąvokos buvo įtvirtintos skirtinguose teisės aktuose. Dabar tokie KPI sąvokų patikslinimai suderinti su minėtais teisės aktais, todėl ateityje neturėtų kilti dviprasmybių vertinant sąvokų turinį. Į KPI įtrauktos naujos sąvokos, tokios kaip korupcija, korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas, savarankiška įstaiga, leis tiksliau apibūdinti terminus, kategorijas, kurios pasitelkiamos kvalifikuojant, vertinant korupcinio pobūdžio veikas, nustatant subjektų, dalyvaujančių korupcijos prevencijos veikloje, statusą ir jų kompetenciją.
2. Autoriaus nuomone, terminai „viešojo sektoriaus subjektas“, „viešojo sektoriaus subjekto darbuotojas“ ir „viešojo sektoriaus subjekto vadovas“ nėra tikslūs. Nuo 2020 m. lapkričio 1 d. Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnyje jau buvo viešojo administravimo subjekto sąvoka, todėl naujos KPI įtvirtintos sąvokos įneša tam tikrų dviprasmybių, abejonių, kurių formuluo-tę vartoti praktikoje. Įstatymo projekto rengėjai galėjo pasirinkti vartoti teisinėje erdvėje jau įtvirtintas viešojo administravimo subjekto, viešojo sektoriaus subjekto darbuotojo ir viešojo administravimo subjekto vadovo sąvokas.
3. Įstatymo leidėjas KPI 6–17 straipsniuose įtvirtino baigtinį korupcijos prevencijos priemonių sąrašą. Vienos korupcijos priemonės buvo patikslintos, kitos – įtrauktos naujai. Korupcijos rizikos analizės pagrindinis objektas būtų ne konkretaus subjekto veikla atliekant jam pavestas funkcijas, o tam tikras valstybės ar savivaldybės valdymo procesas, pavyzdžiui, statybos leidimų išdavimas ir pan., kuris gali apimti kelių viešojo sektoriaus subjektų veiklas. Teisės akto projekto antikorupcinis vertinimas būtų atliekamas, jeigu teisės aktu numatoma reguliuoti ypatingos svarbos visuomeninius santykius, susijusius su viešuoju interesu, pavyzdžiui, valstybės ar savi-valdybių turto valdymu, naudojimu ar disponavimu juo ir kt.

4. Korupcijai atsparios aplinkos kūrimas suprantamas plačiau nei korupcijos prevencija ir apima ne tik korupcijos prevencijos priemones, bet ir antikorupcinio sąmoningumo didinimą bei kitas įstatymuose numatytas veiklas ar priemones, kuriomis kuriama korupcijai atspari aplinka ar didinamas atsparumas korupcijai (pavyzdžiui, turto ir pajamų deklaravimo stebėseną ir pažeidimų tyrimas, viešųjų ir privačių interesų deklaravimo stebėseną ir pažeidimų tyrimas; politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo priežiūra ir t. t.). Naujos redakcijos KPI didelis dėmesys skiriamas Specialiųjų tyrimų tarnybos veiklos išplėtimui vykdant korupcijos prevenciją, įgyvendinant korupcijos prevencijos priemones, pavyzdžiui, siūlo korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones ar pati jas įgyvendina; nagrinėja išvadas dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo; vertina viešojo sektoriaus subjekto korupcijos prevencijos veiksmų planus, jų projektus ir planų įgyvendinimą bei teikia juos priėmusiems subjektams rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus; turi teisę kreiptis į teismą dėl sprendimo pripažinimo netekusiu galios, jeigu viešojo administravimo subjektas pats atsisako tai padaryti ir kt. Platesnių įgaliojimų suteikimas vienai institucijai – Specialiųjų tyrimų tarnybai – leis sistemaiškai vertinti viešojo administravimo subjektų veiklą korupcijos prevencijos kontekste, padėti jiems įgyvendinti korupcijos prevencijos priemones bei suteiks aiškumo, kas yra atsakingas įgyvendinant atskiras korupcijos prevencijos priemones (pvz., atliekant korupcijos rizikos analizę tam tikroje valstybės ar savivaldybės veiklos srityje ar procese) bei atskiras KPI nuostatas (pvz., priimančias valstybės tarnautoją į pareigas).
5. Pagal naują KPI redakciją, savarankiškos įstaigos steigia už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingus padalinius arba paskiria už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingus asmenis. Šie asmenys yra atsakingi už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą savarankiškoje įstaigoje. Pabrėžtina, kad turėtų būti užtikrinamas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingų asmenų veiklos ir organizacinis nepriklausomumas, kad jie nebijotų vykdyti savo funkcijas, nustatyti ir informuoti vadovą apie korupcijos rizikas viešojo sektoriaus subjekte, imtis priemonių joms valdyti (sumažinti), pagal kompetenciją atlikti kitus korupcijai atsparios aplinkos kūrimo veiksmus.

Essential Changes in Corruption Prevention Law and Novelties of Legal Regulation

Mykolas Romeris University
Law School
Institute of Public Law
Prof. dr. Andrejus Novikovas
E-mail: andrejus@mruni.eu

Summary. *Corruption is a latent activity, making it difficult to combat and almost impossible to eradicate from public life. The authorities are making great efforts to control corruption and limit the spread of corruption not only in the public but also in the private sector. Corruption or its manifestations can occur in various processes, activities or areas. On 26 June 2021 the Seimas of the Republic of Lithuania adopted the amendments to the Law on Prevention of Corruption, which will enter into force on 1 January 2022.. The new Law on Corruption Prevention will enable the implementation of corruption prevention in the Republic of Lithuania not in a fragmentary but systematic way. The purpose of this article is to review the major changes to the Law and regulatory innovations to implement*

the corruption review in the public and private sectors. The analysis focuses on the clarifications and amendments of the existing concepts enshrined in the Law on Prevention of Corruption and reveals the contents of the newly introduced concepts; discloses the system of corruption prevention measures and its benefits; defines the special, expanded competence of the Special Investigation Service in the field of corruption prevention and reveals other innovations in the regulation of corruption prevention. In addition, the article analyzes the reasons for such changes and evaluates their possible effects.

Keywords: *corruption, corruption prevention, anti-corruption environment, corruption prevention measures.*